

Informaticarecht

Mw.prof.mr. J.E.J. Prins

Regelgeving

Databanken

Deze zomer (20 juli 1998) is het langverwachte wetsvoorstel tot implementatie van de Europese databankrichtlijn aan de Tweede Kamer aangeboden (*Kamerstukken II*, 1997/1998. 26 108, nrs. 1-3. <http://www.parlement.nl/cgi-bin/wraprec?doc=26108000.002>). Overigens had de Nederlandse wetgever de Europese bepalingen reeds op 1 januari 1998 in nationaal recht moeten hebben omgezet.

Evenals de richtlijn kent het Nederlandse wetsvoorstel een beschermingstraject langs twee sporen. De structuur van een databank is beschermd onder het regime van de Auteurswet 1912. Voor de bescherming van de inhoud van de databank is — wanneer deze inhoud niet getuigt van de onder het auteursrechtelijk regime vereiste originaliteit — een speciaal semi-auteursrechtelijk beschermingsregime opgetuigd. Om voor bescherming onder dit sui generis regime in aanmerking te komen is het voldoende dat voor het verzamelen, de controle of de presentatie van de (inhouds-)gegevens een substantiële investering is gedaan. Aldus kunnen de investeringen voor het opzetten en onderhouden van databanken met beursgegevens, gegevens over het weer, wetteksten of gegevens van telefoonabonnee's veilig worden gesteld. De producent verkrijgt middels het sui generis recht het uitsluitende recht om toestemming te verlenen

voor het opvragen of hergebruiken van het geheel of een substantieel deel van de inhoud van een databank. Onder omstandigheden is dit recht tevens van toepassing op het herhaald en systematisch opvragen of hergebruiken van niet-substantiële delen van een databank. Voor zover de inhoud wel voldoet aan het criterium van een eigen persoonlijk karakter en het stempel van de maker, verkrijgt deze inhoud bescherming onder het auteursrecht en gelden de bekende regels inzake verveelvoudiging.

Een blik op de inhoud van het wetsvoorstel leert dat de diverse bepalingen de databank-industrie een goede uitgangspositie verschaffen. Met het recht anderen te weerhouden het geheel of een substantieel deel van de inhoud van een databank op te vragen of te hergebruiken, hebben zij een effectief middel in handen om op te treden tegen piraten die hun databanken kopiëren en opnieuw exploiteren. Voor de Nederlandse (en Europese) databankenindustrie betekent het een versteviging van de mondiale concurrentiepositie. De keerzijde van de medaille is natuurlijk dat intermediairs en gebruikers van databanken met deze situatie aanmerkelijk slechter af zijn, hetgeen in de doctrine veel stof voor discussie oplevert.

Convergentie

Op 29 juli 1998 publiceerde de Europese Commissie een werkdocument waarin de resultaten van de consultatie inzake het Groenboek Convergentie zijn neergelegd (SEC(98) 1284, 29 juli 1998 (<http://www.ispo.cec.be/convergencegp/gpworkdoc.html>)). De reacties op het Groenboek blijken nogal divers in hun visie op het fenomeen convergentie. Met name wat betreft de ontwikkelingen van markten en diensten is het onduidelijk hoe de convergentie in de toekomst gestalte zal krijgen. Uit de meeste commentaren blijkt dat het fenomeen convergentie niet zozeer als een revolutionair proces, maar veeleer als een evolutionair proces moet worden beschouwd. Voor regelgeving betekent dit dat aangehaakt dient te worden bij bestaande reguleringsscenario's. Het algemene gevoel is dan ook dat de huidige regelgeving, afhankelijk van de specifieke ontwikkelingen, waar nodig op een ad hoc basis moet worden aangepast. Deze benadering komt overeen met de eerste van de drie benaderingen die de Europese Commissie in het Groenboek had voorgelegd. Regulering volgens een volledig ander model lijkt derhalve niet het pad dat in de toekomst op Europees niveau gevolgd zal gaan worden.

Elektronisch betalen

Teneinde het vertrouwen van ondernemingen en consumenten in elektronisch betalen te vergroten, publiceerde de Europese Commissie onlangs 2 ontwerp-richtlijnen op dit terrein (Ontwerpvoorstel voor een Richtlijn betreffende de toegang tot, de uitoefening van en het bedrijfseconomisch toezicht op de werkzaamheden van instellingen voor elektronisch geld; Ontwerpvoorstel tot wijziging van Richtlijn 77/780/EEG tot coördinatie van de wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen betreffende de toegang tot en de uitoefening van de werkzaamheden van kredietinstellingen. Voor de tekst zie: <http://europa.eu.int/comm/dg15/en/finances/general/727.htm>).

Met de richtlijnen komt de Europese Commissie tegemoet aan toezeggingen gedaan in onder meer de Mededeling van april 1997 betreffende AA European Initiative in Electronic Commerce (COM(97) 157 def., 15 april 1997). Voor beide ontwerp-richtlijnen geldt dat ze in belangrijke mate op reeds uitgevaardigde bankrichtlijnen zijn gebaseerd (Richtlijn 77/780/EEG, *PbEG* L 322, 17 december 1977 en 89/646/EEG, *PbEG* L 386, 30 december 1989). De primaire doelstelling van de ontwerp-richtlijnen is die onderdelen van de bankwetgeving van toepassing te verklaren die relevant zijn voor de uitgifte van elektronisch geld en de risico's die met deze nieuwe wijze van betalen zijn verbonden.

Zo wordt voorgesteld de definitie van kredietinstellingen in de Eerste Coördinatie-richtlijn Banken zodanig te wijzigen dat instellingen die niet alle bankfuncties uitoefenen desalniettemin de bevoegdheid krijgen tot de uitgifte van elektronisch geld. Deze maatregel heeft tot gevolg dat deze instellingen in alle landen van de Europese Unie elektronische betaaldiensten aan kunnen bieden wanneer zij daartoe de toestemming van de betreffende Lid-Staat hebben verkregen. De Europese Centrale Bank kan overigens wel bepaalde eisen stellen aan de instanties die elektronische betaaldiensten aanbieden.

De ontwerp-richtlijn 'betreffende de toegang tot, de uitoefening van en het bedrijfseconomisch toezicht op de werkzaamheden van instellingen voor elektronisch geld' bevat een definitie van elektronisch geld. Tevens worden hierin de verschillende diensten die kunnen worden aangeboden nader omschreven. Zaken als het noodzakelijk startkapitaal voor het opzetten van dergelijke diensten alsmede het toezicht worden eveneens geregeld.

Notificatieprocedure voorschriften informatiediensten

Op 20 juli 1998 hebben het Europees Parlement en de Raad een richtlijn goedgekeurd die de regels van de Securitel-richtlijn uitbreidt tot informatiediensten (Richtlijn 98/48/EG, *PbEG* 1998, L 217/18). Met deze richtlijn wordt eenzelfde meldingsprocedure geïntroduceerd als die sedert begin jaren tachtig van toepassing is op technische voorschriften in het goederenverkeer. Lid-Staten dienen alle regelgevende activiteiten met betrekking tot informatiediensten te melden bij de Europese Commissie. Middels de aldus in het leven geroepen informatie- en overlegprocedure tussen de Commissie en de individuele lid-staten beoogt de Commissie een fragmentatie van regelgeving met betrekking tot diensten van de informatiemaatschappij (in de richtlijn breed gedefinieerd als 'elke dienst die gewoonlijk tegen vergoeding, langs elektronische weg, op afstand en op individueel verzoek van een afnemer van diensten verricht wordt') te voorkomen. De richtlijn dient binnen een jaar in nationale wetgeving te worden omgezet. Een en ander betekent dat in de toekomst de Securitel-rechtspraak van het Hof van Justitie van toepassing is op regelgevende activiteiten op het terrein van informatiediensten.

Literatuur

- A.W. Dutler, *Met recht een TTP. Een onderzoek naar juridische modellen voor een Trusted Third Party*. Kluwer, Deventer 1998, ISBN 90-1405-776-8, 365 p.;
- G.J. Zwenne, *Belastingheffing en informatieverplichtingen. Reikwijdte en begrenzing van informatiebevoegdheden in de verhouding tussen belastingdienst en banken*. Sdu, Den Haag 1998, ISBN 90-5409-199-1, 253 p.;
- H. Vuijsje e.a., *Privacy geregistreerd. Visies op de betekenis van privacy*. Otto Cramwinckel Uitgever, Amsterdam 1998, ISBN 90-7572-715-1, 312 p.;
- S. Gutwirth, *Privacyvrijheid! De vrijheid om zichzelf te zijn*. Otto Cramwinckel Uitgever, Amsterdam 1998, ISBN 90-7572-705-4, 152 p.;
- A. de Kroon & A. Schmidt (red.), *ITeR-reeks nr. 10 (D. Visser, 'Naar een multimedia-bestendig auteursrecht'; K. Koelman, 'Multimedialicenties'; J. Seignette, 'Exploitatie en clearance van intellectuele eigendomsrechten*

in een digitale omgeving'). Alphen a/d Rijn 1998, ISBN 90-14-05775X, 246 p.;

— ECP.NL, Ediforum, Ministerie van Economische Zaken, *The legal framework for electronic commerce: selfregulation?* Leidschen-

dam 1998, 80 p. (te bestellen bij: Ediforum/Electronic Commerce Platform, Postbus 262, 2260 AG Leidschendam, www.ediforum.nl).